

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler: Hege Bull-Engelstad Nordstrand
Arkivsaksnr.: 14/6265-8

Arkiv: X49 &13
Dato: 26.08.14

HØRING - RAPPORT FRA ARBEIDSGRUPPE SOM HAR GJENNOMGÅTT REGELVERK, ORGANISERING OG BEHANDLING AV BARNEBORTFØRINGSSAKER I NORGE

INNSTILLING TIL: BYSTYREKOMITÉ FOR OPPVEKST OG UTDANNING/BYSTYRET

Rådmannens forslag til vedtak:

Det avgis høringsuttalelse i samsvar med saksutredningen.

Osmund Kaldheim
rådmann

Jan Sivert Jøsendal
utdanningsdirektør

HØRING - RAPPORT FRA ARBEIDSGRUPPE SOM HAR GJENNOMGÅTT REGELVERK, ORGANISERING OG BEHANDLING AV BARNEBORTFØRINGSSAKER I NORGE

Hensikten med saken

Saken gjelder en offentlig høring av forslag til endringer i regelverk, organisering og behandling av internasjonale barne bortføringssaker i Norge.

Hensikten med saken er å gi Justis- og beredskapsdepartementet (JD) innspill til forslagene i rapporten slik at departementet har et best mulig grunnlag for å vurdere om, eventuelt hvordan, forslagene skal følges opp.

Rådmannen anbefaler at kommunen støtter endringsforslagene som berører barneverntjenesten.

Bakgrunn

En ekstern arbeidsgruppe nedsatt av JD har gjennomgått regelverk, organisering og behandling av *internasjonale* barne bortføringssaker, det vil si saker der et barn blir bortført ut av eller inn til Norge.

Arbeidsgruppen har utarbeidet rapporten ”Rapport fra arbeidsgruppen for gjennomgang av regelverk, organisering og behandling av barne bortføringssaker i Norge”, som ble sendt på offentlig høring 14. mai 2014. Rapporten er lagt ved (vedlegg 2) og er også tilgjengelig på departementets hjemmesider: www.regjeringen.no/html?id=759872. Situasjoner der en eller begge foreldrene tar med barn til utlandet for å gjennomføre kjønnslemlestelse eller tvangsekteskap omfattes ikke av barne bortføringssakerbegrepet i arbeidsgruppens rapport.

Høringsfristen er **15. september d.å.** I JDs brev av 23. juni 2014 ble høringsfristen utsatt fra 14. august på grunn av en teknisk feil ved utsending av høringsbrevene.

Forslagene i rapporten tar først og fremst sikte på å bedre det norske systemet for håndtering av internasjonale barne bortføringssaker i Norge. Mange av forslagene går ut på å justere og presisere dagens rutiner og regelverk, og berører først og fremst JD og Utenriksdepartementet. Arbeidsgruppen foreslår også tre endringer i barnevernloven, i tillegg til flere andre endringer som kan ha betydning for barneverntjenesten.

Det følger av JDs høringsbrev at departementet vil vurdere om, og eventuelt hvordan, arbeidsgruppens forslag skal følges opp når høringsuttalelsene er mottatt. I brevet heter det også at forslag til konkrete lovbestemmelser vil bli sendt på høring på vanlig måte dersom JD kommer til at det er behov for lovendringer. I brev av 31. juli 2014 gjør departementet imidlertid oppmerksom på at det av tidsmessige grunner ikke vil bli sendt ut ny høring etter at nåværende høring er avsluttet med mindre det kommer innspill i denne høringsrunden som tilsier noe annet.

Rådmannen har innhentet synspunkter fra Senter for oppvekst i Drammen kommune. Senter for oppvekst har vurdert forslagene som berører barneverntjenesten, og støtter disse. Senter for oppvekst har for øvrig ingen innspill i saken.

Rådmannens innstilling vil bli sendt Justis- og beredskapsdepartementet innen fristen, og eventuelle endringer etter bystyrets behandling 23. september d.å. vil bli ettersendt.

Nærmere om innholdet i rapporten

En internasjonal barne bortføring innebærer at et barn ved en mer eller mindre dramatisk ytre begivenhet blir rykket opp fra sitt hjem og bort fra en av foreldrene. Som følge av bortføringen vil barnet ofte miste kontakten med denne forelderen for lang tid framover, og mister tilknytningen til øvrig familie, venner, skole/barnehage og nærmiljø i bostedslandet. En typisk situasjon kan være at foreldrene kommer fra hvert sitt land og har bodd i farens hjemland under ekteskapet, barna er født og har vokst opp der, og så blir det samlivsbrudd mellom foreldrene. Moren ønsker å ta med barna tilbake til sitt hjemland, mens faren ønsker at de skal bli boende i sitt hjemland. I andre tilfeller blir barn som barnevernet har omsorgen for, eller planlegger å overta omsorgen for, bortført til utlandet av foreldre eller andre slektninger.

Barn kan oppleve bortføringen som dramatisk og sin nye livssituasjon som vanskelig, selv om dette vil være avhengig av omstendighetene rundt reisen fra bostedslandet, hvordan barnet ivaretas i oppholdslandet og barnets alder. Noen barn lever også i usikkerhet om hvor de skal bo fremover. Det at en bortføring gjerne skjer i sammenheng med et konfliktfylt samlivsbrudd mellom foreldrene eller i forbindelse med en barnevernssak, kan bidra til å forverre barnets situasjon.

Det framgår i rapporten at antall barn som er bortført *til* Norge i perioden 2005 til 2012 varierer fra 14 til 31 per år. Siden hver sak kan dreie seg om flere barn, er antall saker i samme periode noe lavere; fra 10 til 21 per år. Antall barn som er registrert returnert til Norge i perioden 2005 til 2012 varierer fra 7 til 37 per år. Antall barn som er bortført *fra* Norge varierer fra 29 til 64 barn (19 til 43 saker). Rapporten inneholder ikke tall fordelt på fylker eller kommuner, og det er derfor ikke kjent om barn har blitt bortført til eller fra Drammen kommune eller returnert hit.

Arbeidsgruppen foreslår i alt 49 endringer. Disse er listet opp i kapittel 10 i rapporten, se vedlegg 2. De forslagene som angår kommunene, er i all hovedsak knyttet til barneverntjenesten. En kort omtale av de 11 forslagene som er mest relevante for barneverntjenesten er lagt ved (vedlegg 3). Forslagene er også listet opp nedenfor, under "Rådmannens vurdering".

Ett av forslagene går ut på å pålegge barneverntjenesten en ny oppgave; en plikt til å varsle lokale myndigheter i det landet barnet er bortført til når saken gjelder et barn som barneverntjenesten har omsorgen for. JD, som er sentralmyndighet for internasjonale barne bortføringssaker i Norge, skal bistå barneverntjenesten med varslingen.

Arbeidsgruppen foreslår også å pålegge sentralmyndigheten, dvs. JD, en plikt til å varsle barneverntjenesten lokalt når et barn *returneres* etter en bortføring og når et barn er bortført *til* Norge. Dette vil gi barnevernet mulighet til å undersøke barnets situasjon og ved behov tilby hjelp. Forslaget innebærer ikke en undersøkelsesplikt for barneverntjenesten. En slik varsling fra

sentralmyndigheten innebærer heller ingen konstatering av at det er mangler ved omsorgen for barnet.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Arbeidsgruppen har lagt til grunn at forslagene som angår barneverntjenesten ikke vil få økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning for kommunene. Det pekes i denne sammenheng på at den enkelte kommune sjelden vil være involvert i barne bortføringssaker. Dersom de foreslåtte varslingspliktene innføres, kan imidlertid varsling fra sentralmyndigheten, som andre meldinger til barnevernet, medføre at barneverntjenesten avdekker omsorgssvikt med påfølgende behov for tiltak.

Rådmannens vurdering

Arbeidsgruppens forslag er rettet mot å bedre det norske systemet for behandling av internasjonale barne bortføringssaker, og vil etter rådmannens syn styrke rettssikkerheten for bortførte barn, bidra til raskere løsning av sakene og generelt skape en tryggere situasjon for barn som blir bortført.

Rådmannen har foretatt en nærmere vurdering av de 11 forslagene som angår barneverntjenesten, og støtter disse forslagene:

1. Det innføres en lovregel om innhenting av sosialrapport i saker om bortføring av barn fra Norge (rapportens forslag 10 s. 187).
2. Det lovfestes en plikt for sentralmyndigheten (JD) til å underrette barneverntjenesten i barnets bostedskommune i alle tilfeller når et barn returneres til Norge etter en bortføring til utlandet (forslag 11 s. 187).
3. Det lovfestes en plikt for sentralmyndigheten til å rutinemessig underrette barneverntjenesten der barnet oppholder seg i alle tilfeller når et barn er bortført til Norge (forslag 12 s. 187).
4. Det innføres en lovregel om at foreldrene ikke kan reise utenlands med barnet etter at det er truffet midlertidig vedtak i en akutsituasjon etter barnevernloven § 4-6 første og annet ledd eller foreløpig vedtak etter § 4-9 eller § 4-25, og der begjæring om omsorgsovertakelse eller atferdstiltak er oversendt fylkesnemnda (forslag 1 s. 187).
5. Det innføres en lovregel om at der det er grunn til å tro at barnet er bortført til utlandet, gjelder fylkesnemndas vedtak for ett år av gangen, med enkelte vilkår (forslag 2 s. 188).
6. Når et barn bortføres fra barneverntjenesten i Norge, lovfestes en plikt for barneverntjenesten til å varsle lokale myndigheter v/barneverntjenesten i landet barnet blir bortført til. Sentralmyndigheten (JD) skal bistå barneverntjenesten med varslingen (forslag 3 s. 188).
7. Straffansvaret for bortføring fra barnevernet utvides til å omfatte alle tilfeller hvor det etter norsk rett er forbud mot å ta med seg et barn ut av landet uten barnevernets samtykke (forslag 1 s. 188).
8. Straffeloven 2005 § 261 bør tre i kraft så snart som mulig, med de endringer som er foreslått om bortføringer fra barnevernet (forslag 2 s. 188).
9. Sentralmyndigheten bør utarbeide bedre informasjon om norsk barnevern til bruk i barne bortføringssakene. Informasjonen bør gjøres offentlig tilgjengelig på flere språk på aktuelle nettsider (forslag 12 s. 189).

10. Sentralmyndigheten bør utarbeide skriftlige retningslinjer for behandlingen av anmodninger om innhenting av sosialrapporter i tilknytning til saker om bortføring av barn fra Norge (forslag 13 s. 189).
11. UDs instruks til utenriksstasjonene om bistand i barnebortføringssaker bør revideres. Instruksen bør inkludere informasjon om bistand til norsk barnevern når barn som barnevernet har omsorg for blir bortført (forslag 16 s. 190).

De ovennevnte forslagene vil etter rådmannens syn bidra til å bedre situasjonen for barn som blir utsatt for internasjonal barnebortføring. Dette gjelder særlig forslagene om varslingsplikt for sentralmyndigheten og barneverntjenesten (forslag 2, 3 og 6), forslag som bidrar til å styrke barns rettssikkerhet (forslag 5 og 8) og forslaget om å revidere UDs instruks til utenriksstasjonene slik at informasjon om bistand fra utenriksstasjonene til norsk barnevern når barn som barnevernet har omsorg for blir bortført, tas med (forslag 11). Forslagene knyttet til å begrense foreldres rett til å ta barn med utenlands i visse situasjoner (forslag 4 og 7) er viktige fordi slike regler kan bidra til å forebygge barnebortføring.

Forslag 1, 9 og 10 er rettet mot å tydeliggjøre barnevernets rolle og oppgaver i barnebortføringssaker, og å styrke informasjonen om barnevernet og vil føre til bedre rutiner for og økt kunnskap om barnevernets arbeid med barnebortføringssaker.

Arbeidsgruppen legger til grunn at forslagene som gjelder barnevernet ikke vil ha administrative eller økonomiske konsekvenser av betydning for kommunene. Rådmannen ser at en barnebortføringssak kan påføre barneverntjenesten og kommunen store kostnader dersom hjelpebehovet er stort. Rådmannen kjenner imidlertid ikke til at det har vært tilfeller av internasjonal barnebortføring til eller fra Drammen kommune, eller at andre forhold tyder på økt risiko for barnebortføring til eller fra Drammen. Sannsynligheten for at kommunen skal bli involvert i en barnebortføringssak, må derfor antas å være svært lav. Barnevernet i Drammen har arbeidet med å utvikle gode meldingsrutiner eksternt og internt slik at behov for barnevernstiltak i forbindelse med barnebortføring til eller fra Drammen sannsynligvis vil bli fanget opp også uten de foreslåtte varslingspliktene for JD. Det er dermed lite trolig at innføringen av varslingsplikt for JD jf. forslag 2 og 3 vil påvirke barneverntjenestens utgiftsnivå i særlig grad.

Når det gjelder forslaget om å pålegge barneverntjenesten varslingsplikt ved bortføring av barn under barnevernets omsorg (forslag 6), legger rådmannen til grunn at selve varslingen ikke vil være særlig ressurskrevende for barnevernet. Det vises i denne sammenheng til at JD skal bistå barnevernet med varslingen. I tillegg vil omfanget av barn under barnevernets omsorg som blir bortført ut av landet, være svært begrenset.

Etter dette finner rådmannen å kunne legge til grunn at de foreslåtte endringene ikke vil medføre administrative eller økonomiske konsekvenser av betydning for Drammen kommune. I vurderingen er det lagt særlig vekt på at internasjonal barnebortføring forekommer svært sjelden.

Rådmannens forslag til vedtak

Rådmannen har følgende forslag til vedtak:

”Det avgis høringsuttalelse i samsvar med saksutredningen.”

Vedlegg:

- 1) Vedlegg 1: Høringsnotat
- 2) Vedlegg 2: Rapport fra arbeidsgruppe som har gjennomgått regelverk, organisering og behandling av barnebortføringssaker i Norge
- 3) Vedlegg 3: Oversikt over forslagene som berører barneverntjenesten